

Asia: VN/24159/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (jatkossa THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto oikeusministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta. THL kannattaa esitysluonnoksesta ilmeneviä muutosesityksiä. THL pitää hyvänä ehdotettua rikosuhrimaksun rahamäärien kertakorotusta 50 prosentilla.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 3 pykälään koskien maksun määrää?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

THL kannattaa ehdotettua rikosuhrimaksun rahamäärien kertakorotusta 50 prosentilla.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 4 pykälään koskien maksun määräämistä?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Millaisia näkemyksiä teillä on esitysluonnoksen vaikutuksista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Rikosuhrimaksujen korottamisella tavoitellaan rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuuden paranemista ja tukipalveluiden rahoituksen turvaamista. Rikosuhrimaksuilla rahoitetaan pysyväluonteisesti Rikosuhripäivystystä ja naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrien 24/7 auttavaa puhelinta Nollalinjaa. THL toimii Nollalinjan rahoituksen myöntävänä valtionapuviranomaisena. THL vastaa myös Nollalinjapalvelun järjestämisestä, ohjauksesta, arvioinnista ja kehittämisestä.

Rikosuhrimaksun käyttöönoton jälkeen Nollalinjan ja Rikosuhripäivystyksen asiakasmäärät ovat kasvaneet ja palvelun tuottamisen kustannukset nousseet. Rikosuhrimaksuilla on tähän asti katettu

vain osa rikosten uhrien tukipalveluiden edellyttämästä rahoituksesta. Rikosuhrimaksujen korotuksen avulla pystytään kasvattamaan uhrien tukipalveluihin budjetoitavaa määrärahaa sekä ottamaan paremmin huomioon kustannusten nousun vaikutukset palveluihin ja lisääntynyt palvelutarve.

Rikosuhrimaksua korottamalla voidaan myös paremmin vastata naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta 14.5.2024 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2024/1385 (ns. NKV-direktiivi) mukanaan tuomiin uusiin velvoitteisiin. THL pitää keskeisenä rikoksen uhrien oikeuksien toteutumisen näkökulmasta, että kasvavilla rikosuhrimaksujen tuotoilla nostetaan Nollalinjan perusrahoitusta. Tavoitteena on, että Nollalinjalla pystytään vastaamaan 70 % saapuvista puhelusta, vakinaistamaan Nollalinjan saavutettavuutta parantava chat-palvelu ja kehittämään Nollalinjan palvelua ja kielivalikoimaa entisestään. Nollalinjan perusrahoitusta nostamalla nämä tavoitteet ovat mahdollista saavuttaa ja pystytään paremmin vastaamaan väkivallan uhrien akuuttiin avuntarpeeseen 24/7 auki olevassa palvelussa.

Valtaosa Nollalinjalle yhteyttä ottaneista on parisuhdeväkivaltaa kokeneita. Pari- ja lähisuhdeväkivallan uhrien nopeampi ja oikea-aikainen avunsaaminen vähentää uhrille aiheutuvia haittoja, parantaa heidän oikeuksiaan sekä auttaa selviytymään väkivallan kokemuksista. Tämän lisäksi väkivallan uhreille tarjottava riittävä tuki ja ennaltaehkäisevä apu laskevat väkivallan kokonaiskustannuksia yhteiskunnalle.

Muut mahdolliset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta.

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

THL pitää hallituksen esityksen luonnosta hyvänä. THL:n näkemyksen mukaan rikosuhrimaksujen korottuessa ja kertyvien rahamäärien noustessa, tulisi sen vaikuttaa myös Nollalinjan perusrahoituksen määrään kasvavasti. Nollalinjan perusrahoitus on pysynyt vuosia 725 000 eurossa ja hallituksen vuoden 2025 talousarvioesityksessä (HE 109/2024 vp) oikeusministeriön momentin 25.01.50 käyttösuunnitelmassa Nollalinjan vuoden 2025 avustukseen kohdennetaan edelleen 725 000 euroa. THL:n näkemyksen mukaan Nollalinjan perusrahoituksen olisi oltava vähintään 900 000 euroa, jotta Nollalinjan puheluiden vastausprosentti olisi tavoitteen mukaisesti 70 % (edellyttää kahden puhelinlinjan aukioloa vähintään 10 h /vrk) ja Nollalinjan chat-palvelu olisi auki vähintään kuusi tuntia arkisin. THL pitää tärkeänä Nollalinjan perusrahoituksen tason vuosittaista arviointia, sillä rahoituksen on pysyttävä riittävällä tasolla myös kustannusten ja asiakasmäärien noustessa. THL seuraa Nollalinjan toimintaa ja rahoitustarpeita sekä palvelun saatavuutta ja Nollalinjan asiakasmäärää vuosittain.

Karhinen-Soppi Anu
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL - Turva ja suojelu -yksikkö